

2. ÜNİTE

DEĞİŞİM ÇAĞINDA
AVRUPA VE OSMANLI



TARİH 11

ARİF ÖZBEYLİ

2.1. YENİ ÇAĞ AVRUPASI'NDA MEYDANA GELEN GELİŞMELER

Konunun videosunu

tariheglencesi

adlı



kanalından

seyredebilirsiniz.

Katolik Kilisesi'nden Alternatif Dünya Tasavvuruna

- Batı Roma İmparatorluğu, Kavimler Göçü sonrasında yıkılınca **Antik Çağ** kültürü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı. "**Kilise**", Avrupa'da Eski Dünya'nın yıkıntıları içinde **Antik Çağ'ın** kültür değerlerini ele alıp kurtarmıştı. Din, barbar kavimlere antik bilimi benimsetmede bir araç olarak kullanılmıştı.



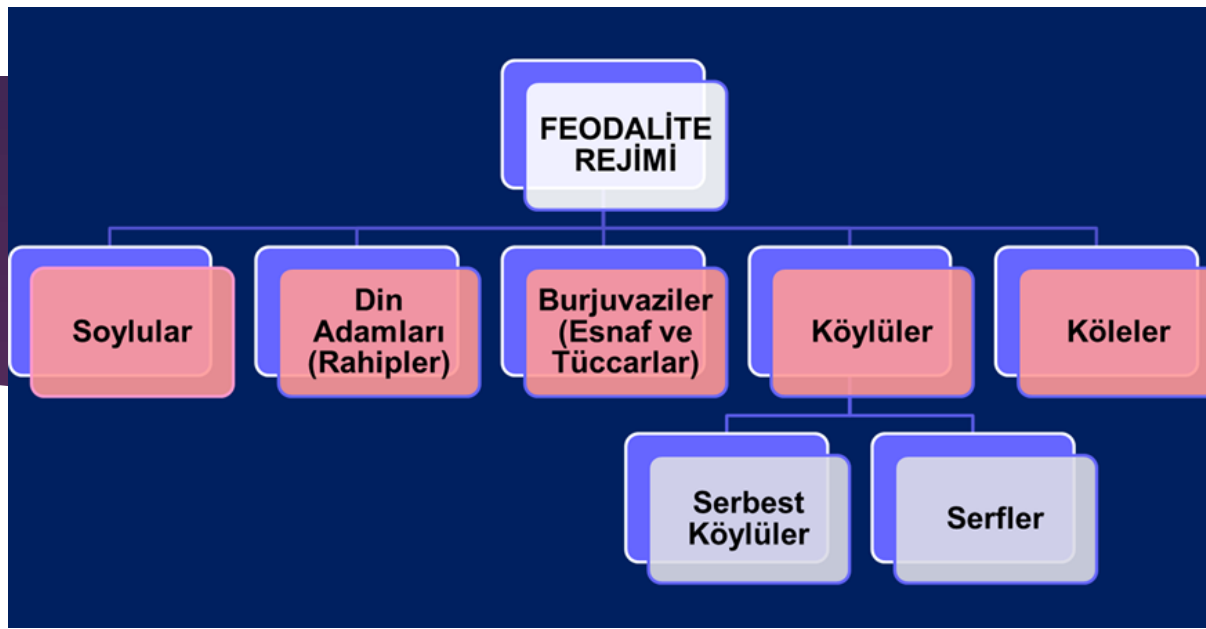


- Kültürel birikimi olmayan genç kavimler kilisenin aracılığıyla Eski Dünya'nın değerlerini benimseyerek yetişmişlerdi. Antik kültüre ait düşüncelerden sadece kilisenin uygun bulduğu ve müsaade ettiği düşünceler ayakta kalabilmiş, kiliseye aykırı düşünceler ise kesin olarak terk edilmişti.

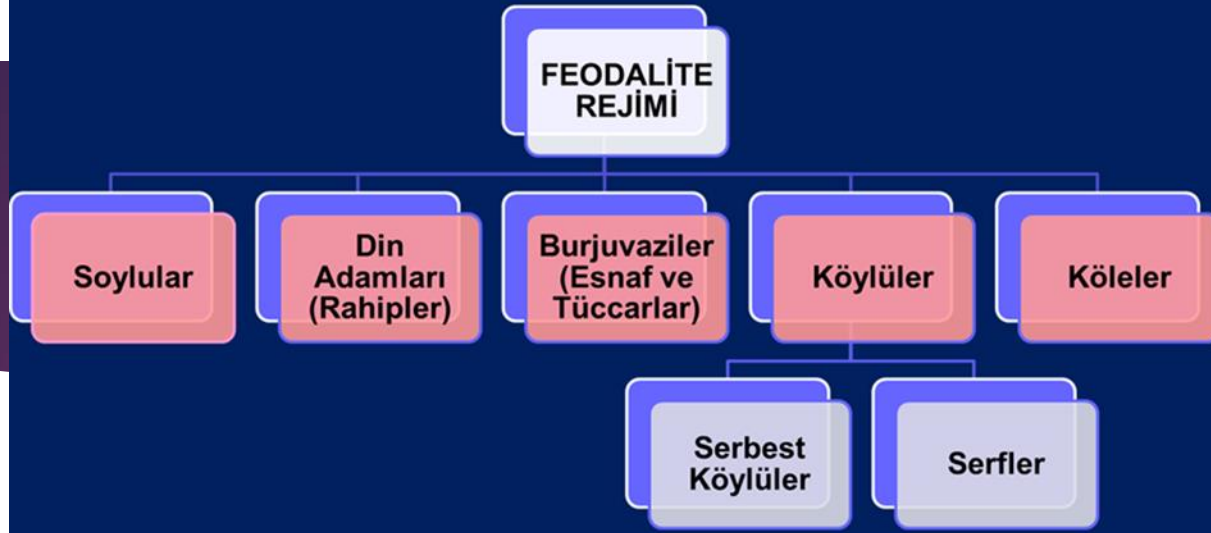


Luther'in Afroz kağıdını vakması

- Roma Katolik Kilisesi, eğitim ve öğretimi tekeline aldığından bütün bilimsel gelişmeler kilisenin kontrolü altındaydı. **Kilise**, serbest düşünmenin önünde bir engel oluşturarak kendi ürettiği bilgiyi halka yaymış, bunun dışındakileri reddederek engellemişti. Farklı düşüncelerinde ısrar edip kilisenin felsefesine karşı çıkanlar **afroz** edilerek dışlanmıştı.



- Avrupa'da toplum iki sınıfa bölünmüştü: Dini kullanarak oluşturulan sosyo-ekonomik yapıda ruhban ve aristokratların oluşturduğu birinci sınıf insanlar ve yoksul halkın oluşturduğu ikinci sınıf insanlar. Soylular ve rahipler maddi ve manevi açıdan halkı sömürmekteydiler.

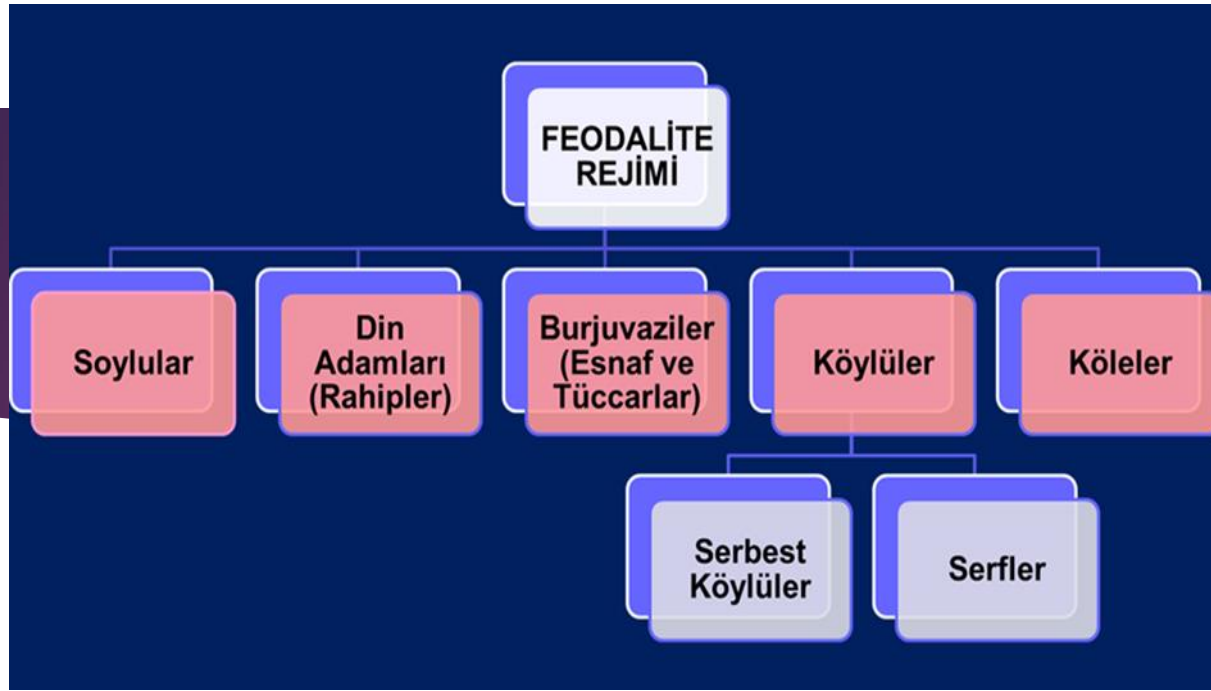


► Halk tabakasının kendini geliştirip değiştirebileceği bütün alanlar kapatılmıştı. **Aydınlanma ile birlikte özgür düşüncenin önü açılarak kiliseye karşı alternatif dünya görüşü oluşturulmuştu.**

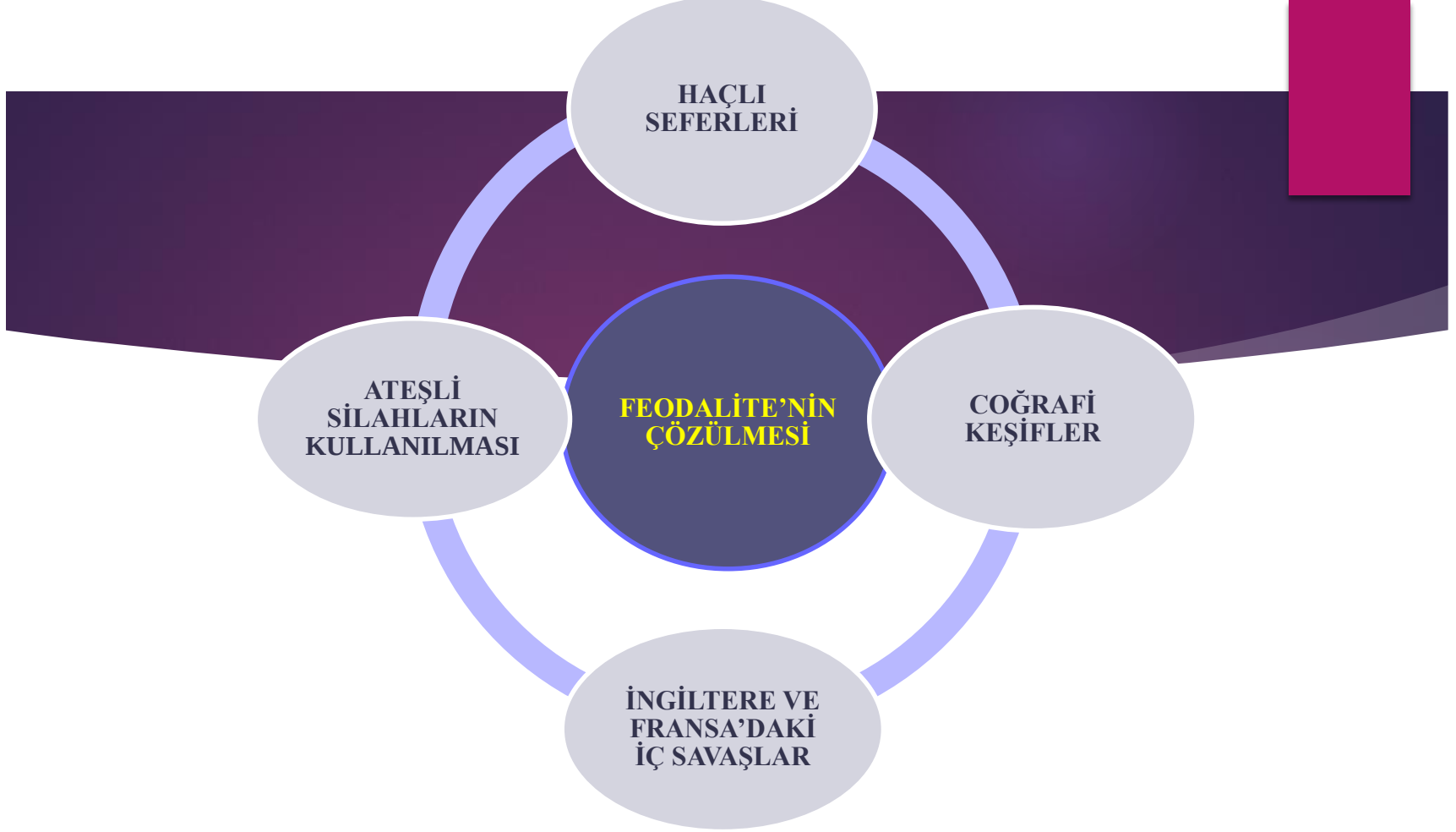
Aydınlanmayla birlikte yükselen **burjuvazi**, yeni ekonomik alanlar açmış ve toplumda bir **orta sınıfın doğmasına** neden olmuştu.



► Feodalite; siyasal ve askerî gücü elinde bulunduran, toprağın mülkiyetine veya imtiyazına sahip olan bir senyörler (derebeyler) ile bu sınıfa bağımlı köleler sınıfının oluşturduğu idari düzendir. Bu düzenin kuruluşuyla Avrupa’da siyasal birlik bozulmuş, küçük yönetim birimleri ortaya çıkmıştır. Avrupa’da halk; **soylular**, **rahipler**, **burjuvalar** ve **köylüler** diye sınıflara ayrılmıştır.



► Avrupa’da Orta Çağ boyunca hüküm süren feodalite (derebeylik) **XV. yüzyıldan itibaren yerini mutlak krallıklara bıraktı. Feodalitenin önemini kaybetmesiyle birlikte Yeni Çağ Avrupası’nda birtakım dönüşümler yaşanmıştır.**



- Bu dönüşümlerin yaşanmasında **Coğrafi Keşifler**, **barutun ateşli silahlarda kullanılması**, **hümanizm (insancılık)** ve **sekülerleşme** gibi gelişmeler etkili olmuştur.



- Bu nedenle Orta Çağ'da Avrupa'da sosyal adalet sağlanamamıştır. Toprakların mülkiyeti soyluların elinde toplanmıştır. Orta Çağ'da dış ticaret sınırlı olduğu için kapalı bir ekonomik politika izlenmiş ve halk sermaye birikimine sahip olamamıştır.

● Fiziki Eksikliklerini Dert Etmeden Çalış

- Kör ve sağır olmasına rağmen, Bayan Keller, ünlü bir yazar ve hatip olmuştur.

- Hayatı acı ve ıstıraplar içinde geçmesine rağmen o yılma-dan çalışmıştı.Hatta Redcliffe Koleji'ni en üstün derece ile bitirmişti.
- Bayan Keller,derin bir mizah kabiliyetine de sahipti.

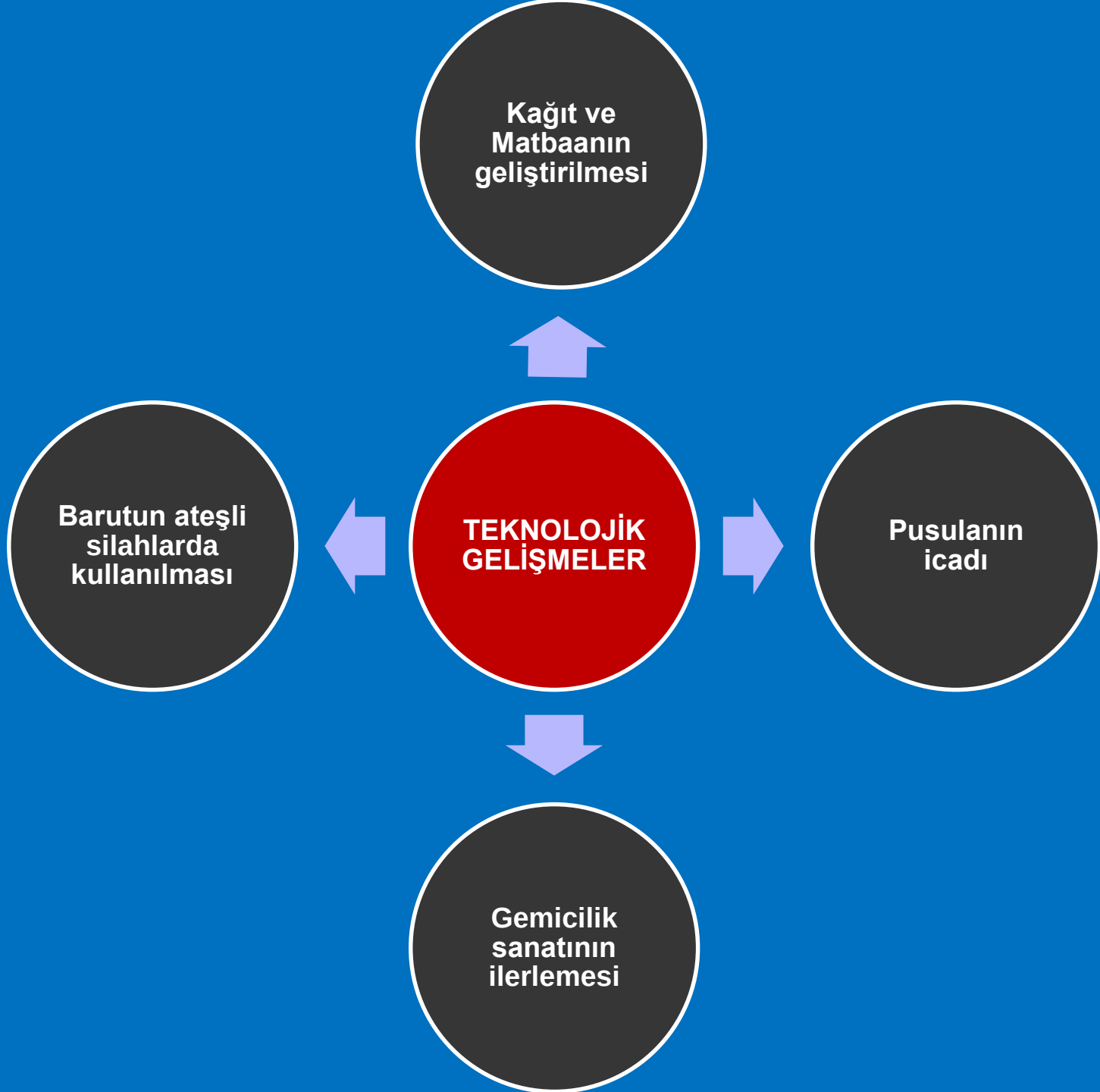
● Bir gün Harvard Üniversitesi'nde gençlere hitabına şu sözlerle başlamıştı:

● -Siz gençler, benden çok daha talihli insanlarsınız. Zira bendeki bir eksiklik hiç birinizde yok.

- Harvardlı gençler, hatip kadının körlük ve sağırlığını kastettiğini zannederek son derece üzölmüşlerdi ki, Bayan Keller sözlerine şu cümle ile devam etmişti:

● -Çünkü benim dişlerim
takma...

● Ve gençler, Bayan Keller'i
çılgınca alkışlamışlardı.



Fikrî ve Manevi Etkenler



Monoliza
(La Jakond)

RÖNESANS

Kelime anlamı yeniden doğuş demek olan Rönesans, geniş anlamıyla, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Batı Avrupa'da edebiyat, sanat ve bilim alanında meydana gelen gelişmeleri ifade eder.



Rönesans'ın Sebepleri

Ortaçağ sonlarına doğru kültür ve sanatta bir birikimin mevcudiyeti

Avrupa'nın İspanya'da Endülüs Emevi Devleti ve Sicilya aracılığıyla İslam Medeniyeti-ni tanınması

Matbaa-nın geniş kullanım alanına girmesiyle yeni buluş ve düşünceler-in yayılması

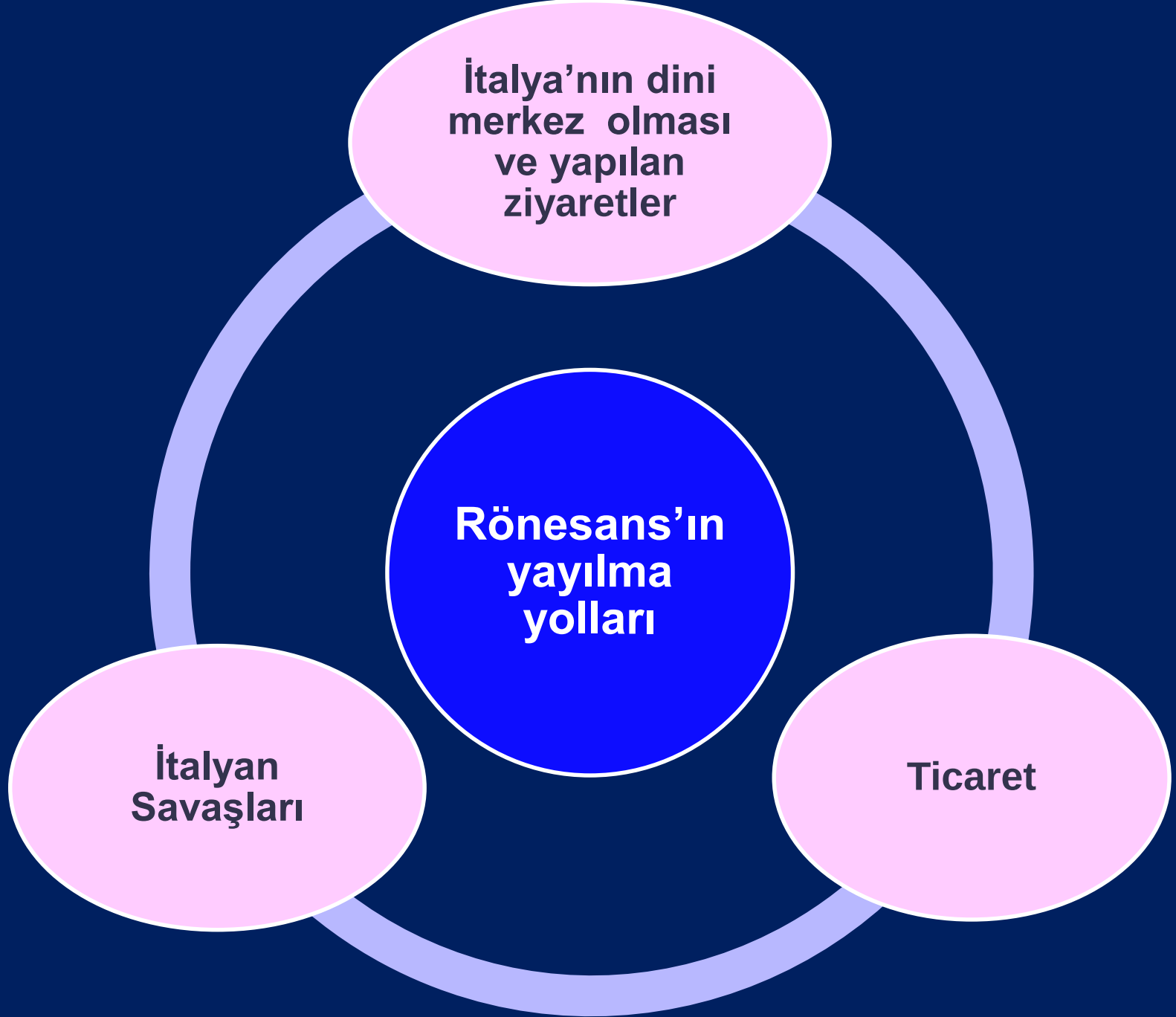
Avrupa'da kültür ve sanat faaliyetlerini destekleyen, bilim adamları ve sanatkarları himaye eden varlıklı kişilerin ortaya çıkması.

İstanbul'un fethinden sonra Bizans'ta bulunan bazı bilginlerin İtalya'ya göç ederek, eski Yunan-cayı öğretilmeleri ve eski eserleri tanıtılmaları

Büyük sanatkarların yetişmesi

Edebiyat ve sanattan zevk alan, bunlarla uğraşan bir sınıfın meydana gelmesi







- Rönesans hareketleri İtalya' da başlamıştır. Bunda İtalya'nın coğrafi konumu dolayısıyla değişik kültür ve medeniyetlerle ve bilhassa İslam medeniyetiyle ilişki kurmasını sağlamıştır.



Rönesans, Hümerizma ile başlamıştır . Hümerizma, Eski Yunan ve Latin kùltürünü en yüksek kùltür örneği olarak alan ve Ortaçağ'ın skolastik düşünçesine karşı Avrupa'da doğup gelişen felsefe, bilim ve sanat görüşü, insanlık sevgisini en yüce amaç ve olgunluk sayan bir doktrindir.

**Kilise zayıfladı.
Bu durum
Reform
hareketlerini
başlattı.**

**Skolastik
düşünce yıkıldı.
Düşüncede
serbest bir
ortam meydana
geldi.**

Rönesans'ın Sonuçları

**Deney ve
gözleme
dayanan pozitif
düşünce ortaya
çıktı.**

**Avrupa
ölkelerinde
bilim, sanat,
edebiyat
alanlarında
yeni bir dünya
görüşü ortaya
çıktı.**

**İlimdeki
gelişmeler
teknik
gelişmeye
ortam
hazırladı.**





**DÜNYANIN EN ZOR ŞEYLERİNDEN BİRİ,
HERKESİN DÜŞÜNMEDEN SÖYLEDİĞİNİ
DÜŞÜNEREK SÖYLEMEKTİR.**

2010/11/30

Emil Chartier

PAPA'YI NEDEN VURDUM?



Bin Yılın Kitabı



Sen Piyer Meydanı



- Reform, kelime olarak yeniden düzenlemek, yeni şekil vermek anlamına gelir. Geniş anlamıyla, XVI. yüzyılda Almanya'da başlayan ve daha sonra diğer Avrupa ülkelerine yayılan dini alandaki yeniliklere denir.



Endüljans kağıdı
satışının
(Günahlardan
kurtulma belgesi)
yaygınlaşması.

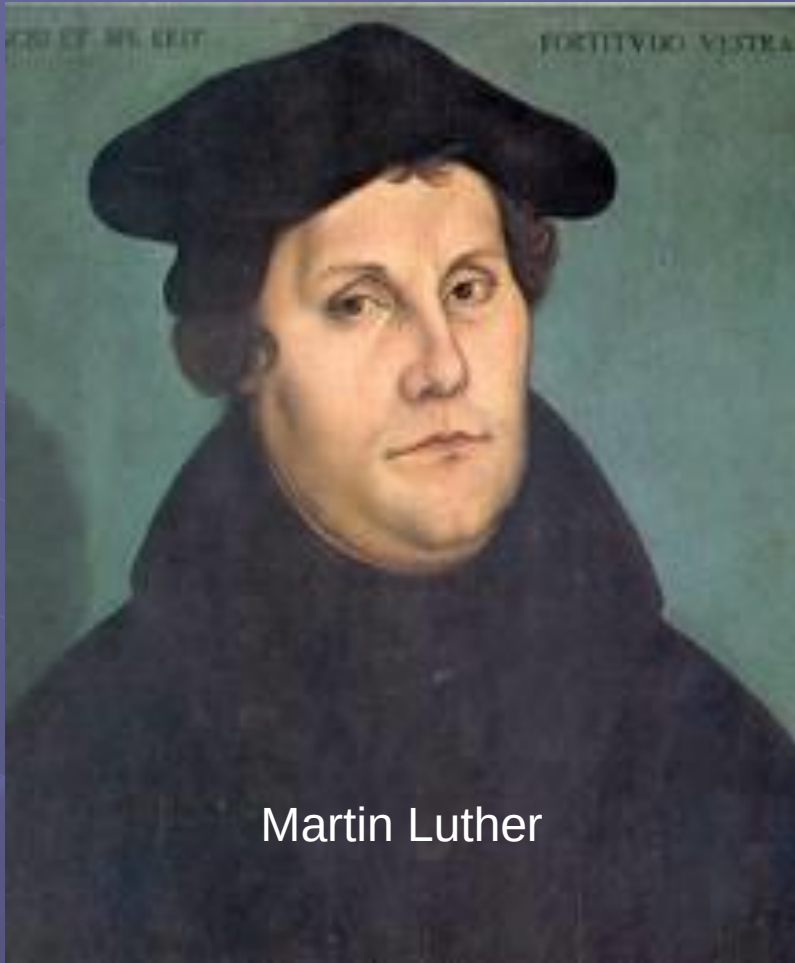
Kilisenin elinde
çok miktarda
toprak
olması, bunlara
halkın ve
preslerin göz
dikmesi

Matbaa
sayesinde
iletişimin
gelişmesi

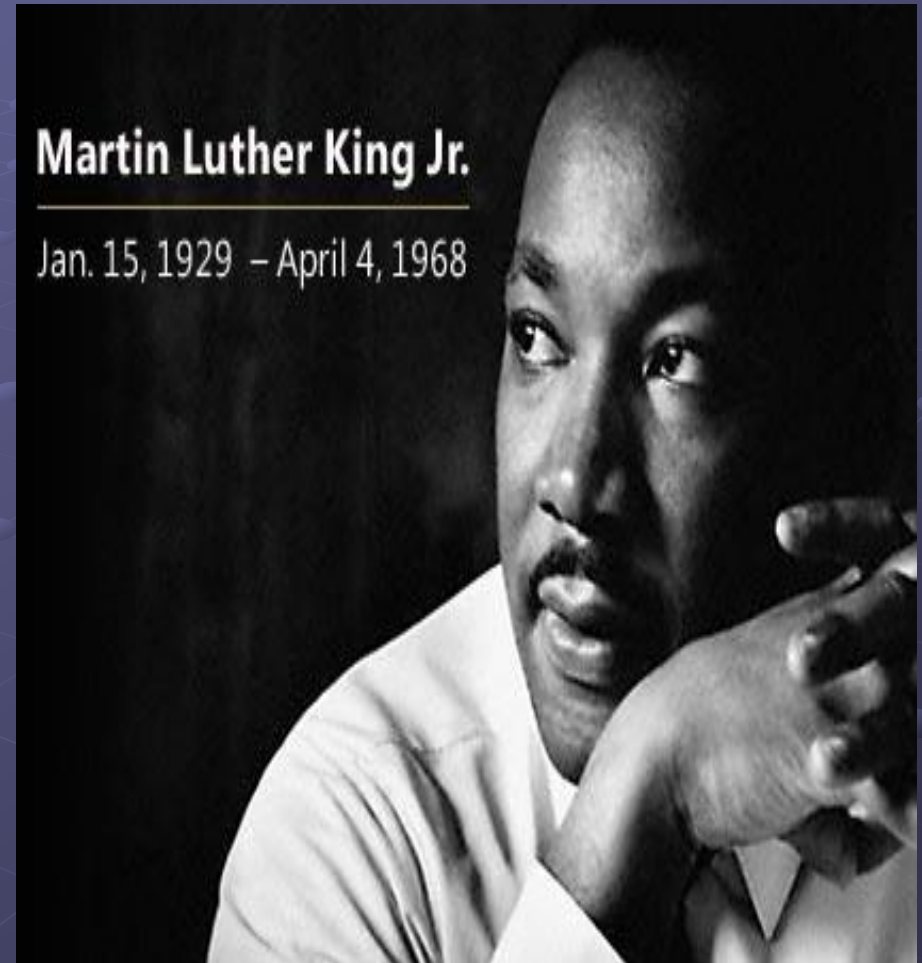
Reformun
sebepleri

Kilisenin
bozulması ve
ıslahat fikrinin
yayılması

Hümanizm
sayesinde Hıristi-
yanlığın asıl
kaynaklarına
inilmesi ve temel
prensiplerinin
ortaya çıkması



Martin Luther



Martin Luther King Jr.

Jan. 15, 1929 – April 4, 1968

AVRUPA 1360

İngiltere'nin Normandiya'yı William tarafından fethinden sonra İngiliz Kanalı'nın her iki kıyısını da içeren bir yeni krallık kurulmuştu. Krallar arasında bu dönemde başlayan kavgalar, İngiltere ile Fransa arasında yüz yıldan fazla sürecek büyük bir savaşla sonuçlandı (1337-1453). Savaşın en önemli sonucu Fransa'nın doğuşuydu. Savaşın yanı sıra uzun yıllar veba salgınıyla uğraşmak zorunda kalan Avrupa'nın nüfusu oldukça azalmıştı. Bu arada Osmanlı İmparatorluğu, Avrupa'da hakimiyete başlamış dolayısıyla yeni bir tehlike daha belirmişti.



Reform düşüncesi ilk defa **Almanya**'da **Martin Luther** tarafından ortaya atıldı. Daha sonra diğer Avrupa ülkelerine yayıldı.



Luther'in Aforoz kağıdını yakması



Luther'in Engizisyon mahkemesinde yargılanması



Luther'in İncil'i Almanca'ya çevirmesi



1555 Ogsburg
antlaşmasıyla yeni
ortaya çıkan
Protestanlık
Almanya'da
serbest bırakıldı.

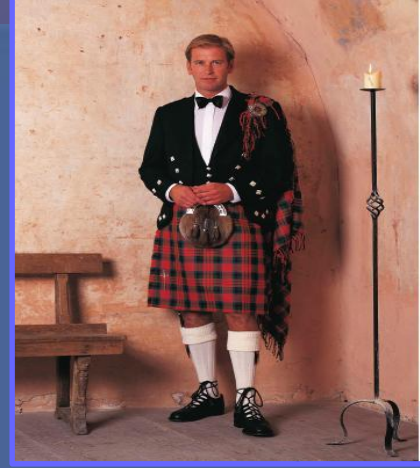


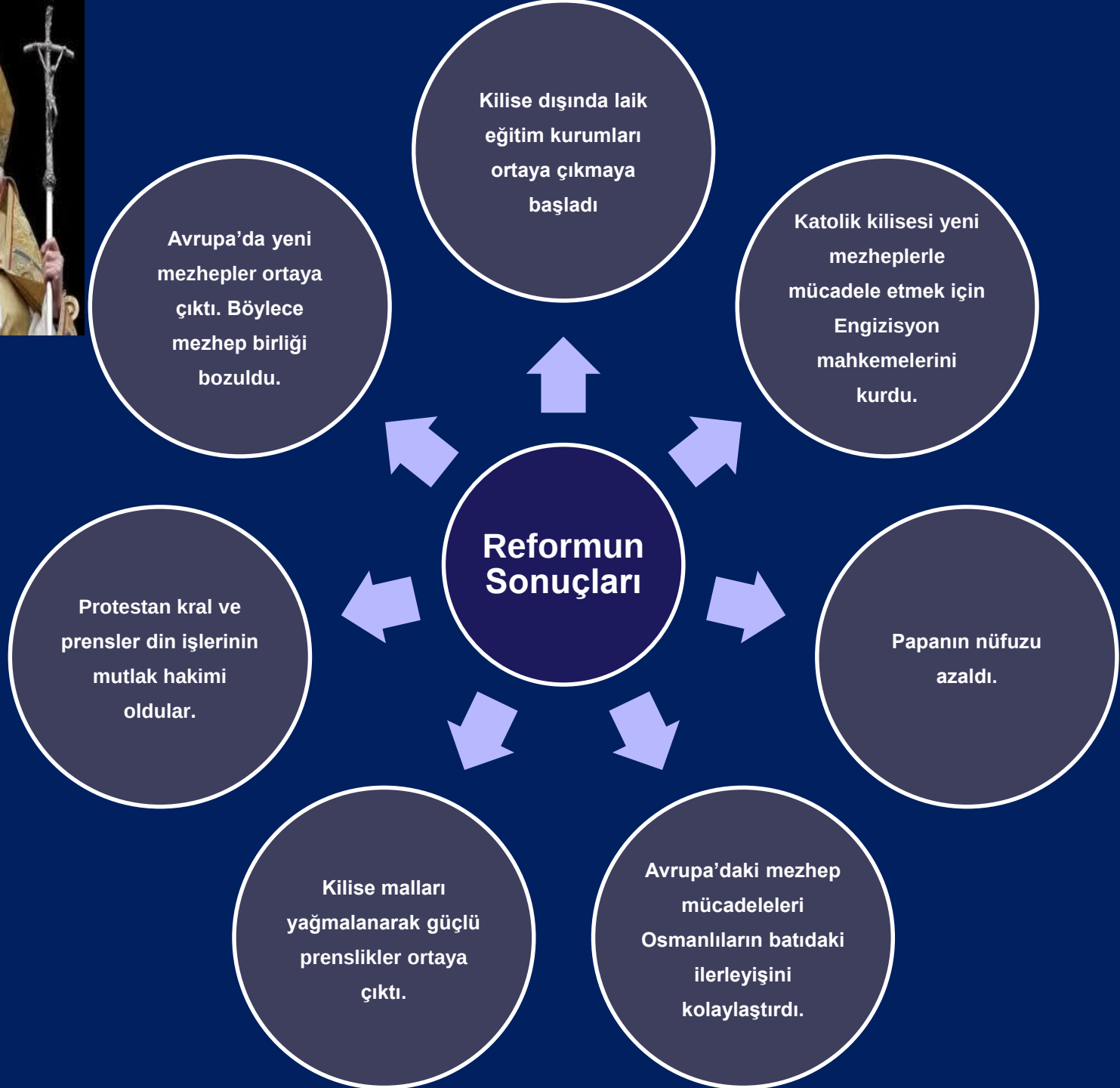
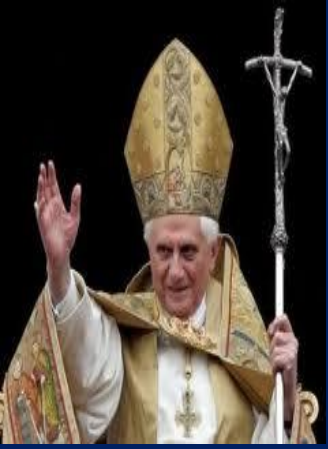
1598'de ilan edilen **Nant Fermanı** ile de
Fransa'da Kalvenizm serbest bırakıldı.

İngiltere'de Kral
VIII. Henri İngiliz
kilisesini kendisine
bağlayarak
Anglikan kilisesini
kurmuştur.



İskoçya'da Kalvenizm
kabul edildi. Buna
Presbiteriyan adı verilmiştir.





REFORM

SEBEPLERİ

- Kilisenin bozulması ve ıslahat fikrinin yayılması
- Hümanizm sayesinde Hristiyanlığın asıl kaynaklarına inilmesi ve temel prensiplerinin ortaya çıkması
- Matbaa sayesinde iletişimin gelişmesi
- Endüljans kağıdı satışının (Günahlardan kurtulma belgesi) yaygınlaşması.
- Kilisenin elinde çok miktarda toprak olması, bunlara halkın ve prenslerin göz dikmesi

ORTAYA ÇIKIŞI VE YAYILIŞI

Reform düşüncesi ilk defa Almanya'da **Martin Luther** tarafından ortaya atıldı. Daha sonra diğer Avrupa ülkelerine yayıldı. 1555 **Ogsburg** antlaşmasıyla yeni ortaya çıkan Protestanlık serbest bırakıldı. 1598'de ilan edilen **Nant Fermanı** ile de Fransa'da Kalvenizm serbest bırakıldı. İngiltere'de Kral VIII. Henri İngiliz kilisesini kendisine bağlayarak Anglikan kilisesini kurmuştur. İskoçya'da Kalvenizm kabul edildi. Buna Presbiteriyan adı verilmiştir.

SONUÇLARI

- Avrupa'da yeni mezhepler ortaya çıktı. Böylece mezhep birliği bozuldu.
- Papanın nüfuzu azaldı.
- Katolik kilisesi yeni mezheplerle mücadele etmek için **Engizisyon mahkemeleri**ni kurdu.
- Protestan kral ve prensler din işlerinin mutlak hakimi oldular.
- Kilise dışında laik eğitim kurumları ortaya çıkmaya başladı
- Kilise malları yağmalanarak güçlü prenslikler ortaya çıktı.
- Avrupa'daki mezhep mücadeleleri Osmanlıların batıdaki ilerleyişini kolaylaştırdı.

● **NOT:** Osmanlı ülkesinde yaşayan halk inanç ve din konularında serbest oldukları ve Osmanlı Devleti'nin **halkı kilisenin suistimallerinden** koruduğu için Reform hareketlerinden etkilenmemiştir. Kaldı ki Osmanlı egemenliğinde yaşayan Hristiyanlar **Ortodoks** idi. Reform hareketleri **Katolik kilisesinde** oluşmuştur.

2010- YGS

5. Avrupa'da XVI. yüzyılda din alanında görülen Reform Hareketlerinin aşağıdaki sonuçlarından hangisinin, Osmanlı Devleti'nin Avrupa ile siyasal ilişkileri üzerinde doğrudan etkisi olduğu savunulabilir?

- A) Mezhep birliğinin parçalanması
- B) Kültürel ve bilimsel gelişmelerde Katolik Kilisesi'nin baskısının azalması
- C) Katolik Kilisesinin kendi içinde düzenleme yapma gereği duyması
- D) Halkın, bağlı bulunduğu prens veya hükümdarın kabul ettiği mezhebe girmek zorunda olması
- E) Kilisenin topraklarının elinden alınması

Protestanlaşma

- Protestanlık XVI. yüzyıl reform hareketine dayanan ve farklı kiliselerden oluşan Hristiyanlık anlayışı olarak yayılmaya başladı. Bu anlayış **Huldrych Zwingli** (Huldrich Zingli) ve **John Calvin** (Jan Kalvin) gibi Hristiyan ilâhiyatçılarca geliştirilen Hristiyanlığın teolojik ve ahlaki bir yorumunu ifade eder.



Martin Luther

- Protestan tabiri ilk defa, Lutherci görüşleri benimseyen bir grup Alman prensin ilân ettiği deklarasyona (Diet of Spiers, 1529) atıfla reform yanlılarını nitelendirmek için Roma Katolik Kilisesi tarafından kullanıldı.



Martin Luther

Hümanist ve Rasyonalist Felsefeler

- **Hümanizm**, insanı değer kabul eden, onu her şeyin ölçütü olarak tanımlayan, insanın doğasını, yeteneklerini, sınırlarını veya ilgilerini konu edinen bir **felsefî akımdır**. Hümanizm, **edebiyat**, **bilim**, **sanat** alanlarında ortaya çıkmıştı. Hümanizm, insana gerçek değerini kazandırma çabasını içinde barındırmıştı.



Petrarca (Petrark)

- Rönesans'ın doğmasında hümanist düşüncenin etkisi büyük olmuştu. Hümanizm düşüncesi heykel ve mimari alanında da kendini göstermişti. Hümanizmin önemli temsilcileri arasında: Dante, Petrarca (Petrark), Montaigne (Monteyn), Erasmus ve Cervantes (Servantes) sayılmaktaydı.



Erasmus



Boccaccio



Dante

- "Rasyonalizm, (akılcılık) gerçeklerle ilgisi kopmuş birtakım dogmatik düşünce kalıplarının içine hapsolmadan, sorunlara akla, mantığa ve gerçeğe uygun çözümler aramak demektir. Rasyonel düşünce zamanla eğitim alanında da kendini göstermişti. Rasyonel düşüncenin ortaya çıkardığı felsefelerden birisi de pozitivistizmdir. Pozitivizm, aydınlanmanın temel düşüncesi olan bireysel aklın, doğanın kontrolünün, modernitenin, egemenlik ve hukukun temellerini oluşturmuştu.

Newtoncu Fizik ve Bilim Devrimi

- Orta Çağ boyunca Katolik Kilisesi Dünya'nın evrenin merkezi olduğu düşüncesini benimsemişti. Bilim Devrimi ile birlikte Güneş merkezli bir evren sisteminin varlığı kabul edildi. Astronomi başta olmak üzere diğerk bilim dallarında ilerleme devam etti.



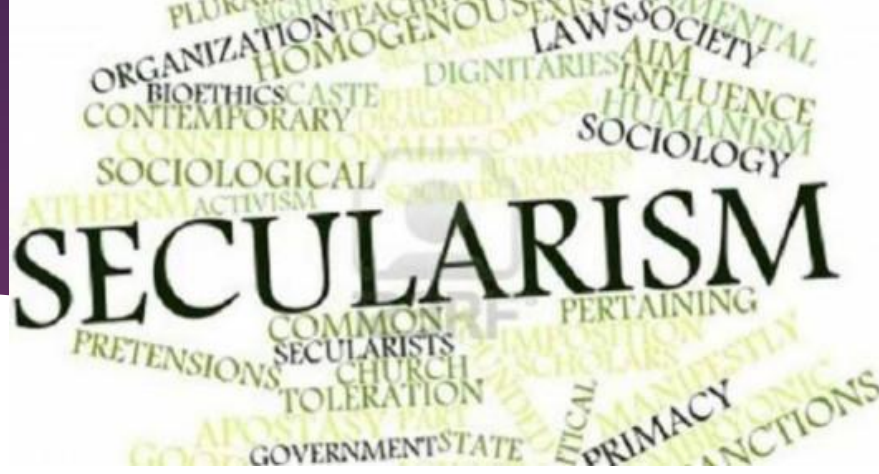
► Isaac Newton'ın (Ayzek Nivtın) optik, matematik ve fizik alanlarındaki çalışmaları ise Bilim Devrimi'nin en üst noktasıydı . Newton, ışığın özellikleri üstüne yaptığı araştırmalarla gelişmiş bir teleskop icat etti. Yer çekimi kanunu üzerine çalışma yaparken yüksek matematiğin temeli olan kalkülüs formülü buldu.



► **Newton'ın** evreni kontrol eden mekanik kuvvetler analizi **Kopernik'in, Kepler'in ve Galileo'nun buluşlarını doğruladı.** Bu dönemde birçok araştırma sahasının açılmasının yanı sıra, farklı bilim dallarının temelleri atıldı. **Newton,** çağdaş anlamda bilimi kuran ve bilimsel düşüncesinin en gelişmiş örneğini ortaya koyan bir bilim insanıydı. Evrensel çekim yasasını bulmanın ötesinde bilim ve felsefe arasındaki ilişkiyi de bugünün bakış açısıyla belirledi.



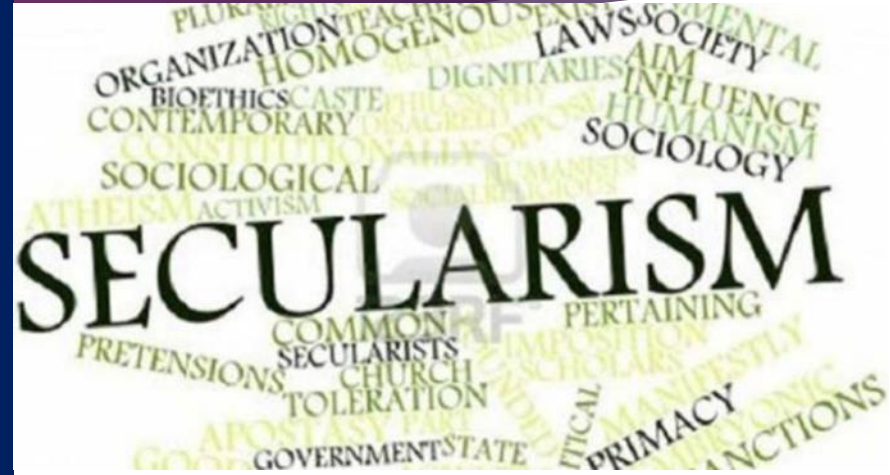
Sekülerleşme



- **Sekülerizm**, dinî olanın karşıtı anlamına gelmektedir. Sekülerizm, bir düşünce akımı veya bir hayat tarzı olarak Protestan ülkelerde ortaya çıkan bir düşüncedir. Katolikliğe bir tepki olarak doğan Protestan söylem, beraberinde sekülerleşmeyi getirmişti.

Sekülerizmde insan aklının dinî bağlardan ayrılması ve dinin bir vicdan meselesi hâline getirilmesi istenmiştir.

- Protestanlığın hâkim olduğu toplumlarda **sekülerizm** de birlikte var olmuştur. **Bunun sonucu olarak din, kamu hayatından giderek ayrıştırılmış, kişiye özel hâle getirilerek manevi dünyanın inşasına kaydırılmıştır.** Böylece Batı'da din sosyal önemini de yitirmiştir.



...ve tarih yazıyla başlar.

Tarihi Fıkralar

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10



tariheglencesi